

Behoeftte aan praktijkonderwijs zet schoolboerderijen aan tot vernieuwen

Praktijkonderwijs ondergaat metamorfose

Werken met schoolboerderijen of ervaring opdoen via stagebedrijven. Op verschillende manieren wordt werk gemaakt van een gedegen praktische opleiding van agrarische studenten. Om up-to-date te blijven kiest een aantal agrarische opleidingen naast groei voor samenwerken met externe bedrijven.

tekst **Annelies Debergh**

Terwijl de melkveehouderijsector met het afschaffen van het melkquotum in sneltempo verandert, zijn ook de schoolboerderijen aan hervorming toe. Sommige groeien door bij te bouwen,

andere kiezen voor samenwerking met echte praktijkbedrijven. De behoefte om theorie aan praktijk te koppelen blijft bestaan.

Een voorbeeld van zo'n schoolboerderij

in vernieuwde vorm is het Aeres Praktijkcentrum van de Aeres Groep waar ook CAH Vilentum deel van uitmaakt. Het bedrijf pakte uit met een groei van het koppel melkkoeien van 80 naar 220 stuks en een verschuiving naar drie verschillende houderijssystemen. 'Met de schoolboerderij wilden we toegevoegde waarde creëren en dat kon alleen in een vernieuwde vorm', zegt Jeroen Nolles, teamleider veehouderij en ondernemerschap bij CAH Vilentum Dronten.

Ongeveer de helft van de studenten wordt later zelf ondernemer en dan is degelijk praktijkonderwijs noodzaak. Bovendien komen studenten in het dagelijks leven vaak al met moderne bedrijven in contact, stelt Nolles vast. 'Als we

Praktijkonderwijs meerwaarde
voor leraren en studenten

sturen richting een normbedrijf, kun je geen meerwaarde bieden. Praktijkonderwijs houdt in dat we ook zorgen dat er nieuwe dingen gebeuren en dat er nieuwe zaken worden aangeschaft om studenten nog meer mogelijkheden te bieden. Met verschillende houderijssystemen heb je meer mogelijkheden.'

De schoolboerderij van CAH Vilentum wordt in principe door de studenten gerund. 'We hebben als instelling een schoolboerderij waar onze studenten echt dingen doen. We laten ze verschillen zien en geven de kans om te experimenteren en dingen ook echt te onderzoeken, zoals metingen rondom voeropname en werken met sensoren.'

De schoolboerderij komt daarbij volledig

in handen van de studenten. 'De studenten bepalen bij ons wat voor type schoolboerderij het is. Het bedrijf moet zichzelf ook staande houden.' Voor onderwijsgerichte investeringen kan wel een beroep gedaan worden op onderwijsfinanciering. Een deel van het geld komt via onderzoek voor externe partners. 'Met verschillende bedrijfssystemen wordt het complexer, maar het is wel de bedoeling dat het bedrijf op zichzelf staat.'

Leraren blijven betrokken

Omdat de schoolboerderij het Lindenhof van het Vrij Land- en Tuinbouwinstituut van scholengroep Sint-Rembert in Torhout geen melkquotum had, is er naast een varkensbedrijf gekozen voor vleesvee. 'Het biedt ons de kans om leerlingen van dichtbij contact te laten hebben met een aantal aspecten en vaardigheden rondom veehouderij.' Directeur An Quaghebeur heeft het over geboortezorg, kalveropfok, maar ook het gewone omgaan met dieren. 'Leerlingen leren een aantal basisvaardigheden. Met een eigen bedrijf is praktijk ook handig in te roosteren in onze lespakketten. We zijn daarvoor niet afhankelijk van andere bedrijven. Dat komt ook om sanitaire redenen weer goed uit.'

De voordelen reiken volgens An Quaghebeur nog verder. 'Leraren blijven zo betrokken bij het landbouwgebeuren. Zo zijn wij ook als leraar geconfronteerd met het feit dat het economische klimaat in de sector momenteel niet zo gunstig is. We zijn ons ook goed bewust van de administratieve taken die bij een bedrijf komen kijken.'

Een tweede belangrijk luik in het praktijkonderwijs in Torhout zijn de binnenlandse en vrijwillige buitenlandse stages binnen de Europese Unie en Canada. Voor die buitenlandse stages heeft de scholengroep een actief netwerk. 'Door de kans te bieden om naar het buitenland te gaan willen we leerlingen stimuleren om hun blik te verruimen. Het is belangrijk om met een open vizier aan de slag te gaan in de sector.'

Leerstof blijft beter hangen

Vanuit eenzelfde optiek als de schoolhoeve in Torhout is in 1985 schoolhoeve van het College O.L.-V.-Ten-Doorn in Eeklo gestart. 'Zeker voor dertien- en veertienjarigen is het nodig om een veilige leeromgeving te hebben.' Aan het woord is Lieven Cauwels, coördinator bij het College O.L.-V.-Ten-Doorn. In 2004 is een nieuwe melkveestal gebouwd. 'Leerlingen hebben de tijd nodig om in

Schoolboerderijen in Vlaanderen en Nederland

alle rust enkele basisvaardigheden te leren voor ze ook op andere bedrijven aan de slag gaan. Op een schoolboerderij hebben ze de kans om op een zelfstandige manier wegwijs te raken in de dagelijkse activiteiten van een bedrijf. Voor oudere leerlingen kunnen stages voldoende uitkomst bieden.'

Met twee praktijklokalen kunnen lesgevers op het bedrijf zelf aan de slag. 'Er zijn mogelijkheden om praktijk en theorie te verweven en we kunnen geïntegreerd werken binnen onze lespakketten. Dat is met name goed voor de motivatie van leerlingen. Leerstof blijft ook beter hangen door de combinatie van theorie en praktijk.'

Door stages op de schoolboerderij ook in het weekend en in de vakantie te laten plaatsvinden krijgen leerlingen volgens Lieven Cauwels een accuraat beeld. 'Dieren en planten groeien niet van maandagochtend acht uur tot vrijdagavond vijf uur. Dat loopt ook in het weekend en in de vakantietijd door.'

Tegelijk staat de schoolhoeve ook zo veel mogelijk open voor innovaties. Het lijstje aan samenwerkingen met externe partners gaat van proefvelden aanleggen voor maisveredelaars tot demonstraties van mengvoerwagens en trekkers. 'We proberen het machinepark ook af te stemmen op de huidige markt. Daarbij maken we gebruik van een aantal demomodellen om zo toch bij te blijven en aan te sluiten bij de praktijk.'

Voor praktijkonderwijs aan de vakgroep Dierlijke Productie beschikt de Universiteit Gent over een proefhoeve in Melle. 'In het kader van duurzame dierhouderij komen studenten tussen de dieren', legt Veerle Fievez, hoofddocent aan de vak-

Hooibeekhoeve combineert onderzoek en onderwijs

De Hooibeekhoeve in Geel is een initiatief van de provincie Antwerpen en functioneert als onderzoeks- en voorlichtingscentrum. Ook talloze scholengroepen maken actief gebruik van het melkveebedrijf voor praktijkonderwijs. Door uit te breiden wil de Hooibeekhoeve nauwer aansluiten bij de praktijkomstandigheden van doorsnee melkveebedrijven en beter aansluiten bij de vragen vanuit de onderzoeksweld. 'Door de groei naar ongeveer 120 melkkoeien willen we de onderzoeksmogelijkheden vergroten', vertelt Ma-

rijke Van Looveren, bedrijfsleider op de Hooibeekhoeve. De melkveestapel bestaat straks uit twee groepen van vijftig melkkoeien, die gemolken worden door twee melkrobots. 'De combinatie van onderzoek en onderwijs maakt het bedrijf ook voor studenten extra interessant. Scholen mogen vrij over onze gegevens beschikken, die gebruikt kunnen worden in de lessenspakketten.'

Doordat het bedrijf voortdurend de deuren openhoudt, is de drempel laag, vindt Marijke Van Looveren. 'De studenten uit hoger en middelbaar agrar-

isch onderwijs kunnen hier alle indrukken opdoen en de koeien zijn het gewoon om voortdurend mensen om zich heen te hebben.' De winst voor de studenten is de praktijkervaring. 'Door de jaren heen zien we dat de voeling met de praktijk steeds belangrijker wordt. Hier leren ze dat melkveehouderij niet alleen binnen kantooruren plaatsvindt. Werken met koeien is een vak apart. Leerlingen moeten leren omgaan met dieren. Sommige leerlingen kunnen dat uit zichzelf, maar ze kunnen het hier ook leren.'

groep dierlijke productie, uit. 'Er vinden enkele praktijklessen plaats rondom het gebruik van diergegevens en het beoordelen en werken met melkvee.'

Met enkele handvatten van het proefbedrijf Agri-Vet in Melle gaan de studenten vervolgens de boer op met doelgerichte excursie-opdrachten rondom rantsoenberekening en de praktische benadering ervan. 'We zien dat over de jaren heen de noodzaak van goed praktijkonderwijs toeneemt', stelt Fievez vast. 'Steeds meer studenten hebben geen agrarische achtergrond en dan is het belangrijk om toch een goed contact te hebben met de praktijkomgeving.'

Contract-samenwerking

De HAS Hogeschool in Den Bosch koos voor een innovatieve manier om praktijk in het lessenpakket te verweven. Judith Roelofs is er docent aan de opleiding dier- en veehouderij en is betrok-

ken bij de praktijklessen. 'Vroeger waren er de praktijkschoolweken in Horst, Oenkerk en Emmeloord, maar door een verandering van de overheidsfinanciering kwam dat steeds meer in het gedrang', legt ze uit. 'Het was mijn drijfveer om een klaslokaal te hebben waarbij je de les kunt onderbreken om gewoon de overall aan te trekken en wat je vertelt ook in de praktijk te gaan bekijken.' Omdat er geen schoolboerderij aan de HAS Hogeschool in Den Bosch is gekoppeld, zocht ze naar een andere invulling. 'We kozen ervoor om samen te werken met een veehouder. Daar is een klaslokaal gebouwd. Nu kunnen we lesgeven in een praktijkomgeving.'

De meerwaarde van een klaslokaal op een actief boerenbedrijf reikt verder dan het wegwijs maken van studenten in de praktijk. 'We hebben nu de mogelijkheid om dat praktijkonderwijs op regelmatige basis te doen. Er zijn vaste afspra-

ken met de veehouder over het aantal uren dat we het leslokaal kunnen gebruiken en bovendien: de koeien zijn het gewend en de boer is het gewend dat er bezoekers komen.' Doordat een aantal commerciële partijen aanhaken, kon het bedrijf met sponsoring van enkele actuele tools, zoals activiteitsmeters, worden voorzien. 'De samenwerking met toeleverende bedrijven zorgt ervoor dat we ook een meerwaarde kunnen bieden in het lesgeven.'

Interactie veehouder en student

Roelofs vindt niet dat de verbinding met toeleveringsbedrijven het open vizier van het onderwijs in de weg staat. 'Het is niet zo dat er geen gastsprekers van andere partijen meer mogen komen. We willen de studenten alle kansen geven om te leren om kritisch te zijn, maar het is wel een uitgelezen manier om ze met nieuwe technologieën in aanraking te laten komen.'

De ondernemer moet ook openstaan voor de studenten. 'Het is bijzonder om te zien hoe tussen veehouder en studenten soms interactie ontstaat. Dat zorgt voor een win-winsituatie voor alle partijen.' Ook voor de financiële kant van de zaak is het samenwerken een voordeel. 'We werken samen met een veehouder die echt geld wil verdienen met zijn bedrijf. Op die manier kun je ook de economische kant in de lessen belichten.'

Het succes van de eerste samenwerking zet HAS Hogeschool Den Bosch aan het denken over een tweede partner. Judith Roelofs: 'We denken eraan om dan te kiezen voor een ander type bedrijf met bijvoorbeeld traditioneel melken. We zien in deze vorm van samenwerking met les geven op praktijkbedrijven veel nieuwe mogelijkheden.' |

Beter leren door combinatie van theorie en praktijk

